KOMISSION TÄYTÄNTÖÖNPANOPÄÄTÖS (EU) 2020/1050,

annettu 15 päivänä heinäkuuta 2020,

paikalla tuotetusta typestä koostuvia biosidivalmisteita koskevan luvan antamisen sallimisesta Espanjalle kulttuuriperinnön suojelemiseksi

(Ainoastaan espanjankielinen teksti on todistusvoimainen)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla ja niiden käytöstä 22 päivänä toukokuuta 2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 528/2012 ([1]) ja erityisesti sen 55 artiklan 3 kohdan,

on kuullut pysyvää biosidivalmistekomiteaa,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Asetuksen (EU) N:o 528/2012 liitteeseen I sisältyvät tehoaineet, joilla on ympäristön taikka ihmisten tai eläinten terveyden kannalta suotuisammat ominaisuudet. Kyseisiä tehoaineita sisältäville valmisteille voidaan siksi antaa lupa yksinkertaistetulla menettelyllä. Typpi sisältyy asetuksen (EU) N:o 528/2012 liitteeseen I sillä rajoituksella, että sitä käytetään vain rajoitettuina määrinä käyttövalmiissa kanistereissa.

(2) Typpi on hyväksytty käytettäväksi tehoaineena valmisteryhmään 18, hyönteismyrkyt, kuuluvissa biosidivalmisteissa asetuksen (EU) N:o 528/2012 86 artiklan nojalla ([2]). Typestä koostuville biosidivalmisteille lupaehtojen mukaisesti käytettynä on myönnetty lupia useissa jäsenvaltioissa, muun muassa Espanjassa; valmisteet toimitetaan kaasupulloissa ([3]).

(3) Typpeä voidaan tuottaa myös paikalla (in situ) ympäröivästä ilmasta. Paikalla tuotettu typpi ei nykyisin kuulu unionissa käytettäväksi hyväksyttyihin aineisiin, eikä se sisälly asetuksen (EU) N:o 528/2012 liitteeseen I eikä sitä ole lisätty komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 1062/2014 ([4]) liitteessä II olevaan luetteloon tehoaineista, jotka ovat mukana biosidivalmisteissa olevien vanhojen tehoaineiden tarkastusohjelmassa.

(4) Espanja toimitti 19 päivänä marraskuuta 2019 asetuksen (EU) N:o 528/2012 55 artiklan 3 kohdan nojalla komissiolle hakemuksen kyseisen asetuksen 19 artiklan 1 kohdan a alakohdasta poikkeamiseksi ja pyysi, että sen sallittaisiin antaa lupa ympäröivästä ilmasta paikalla tuotetusta typestä koostuville biosidivalmisteille kulttuuriperinnön suojelemiseksi, jäljempänä 'hakemus'.

(5) Monenlaiset haitalliset organismit hyönteisistä mikro-organismeihin voivat vahingoittaa kulttuuriperintöä. Tällaisten organismien esiintyminen voi johtaa asianomaisen kulttuuriesineen menettämiseen, ja lisäksi siitä aiheutuu riski kyseisten organismien leviämisestä lähellä oleviin muihin kulttuuriesineisiin. Ilman asianmukaista käsittelyä esineille voisi aiheutua peruuttamatonta vahinkoa, mikä vaarantaisi vakavasti kulttuuriperinnön säilymisen.

(6) Paikalla tuotettua typpeä käytetään luomaan pysyviin tai tilapäisiin suljettuihin käsittelytelttoihin tai -kammioihin kontrolloitu ilmakehä, jonka happipitoisuus on hyvin alhainen (anoksia), haitallisten organismien torjumiseksi kulttuuriperintöön kuuluvissa esineissä. Typpeä erotetaan ympäröivästä ilmasta ja pumpataan käsittelytelttaan tai -kammioon, jossa ilman typpipitoisuus nostetaan noin 99 prosenttiin, minkä seurauksena happi syrjäytyy lähes kokonaan. Käsittelyalueelle pumpattavan typen kosteus säädetään käsiteltävän esineen edellyttämälle tasolle. Haitalliset organismit eivät säily hengissä käsittelytelttaan tai -kammioon luoduissa olosuhteissa.

(7) Kuten hakemuksessa todetaan, typen käyttöön perustuva anoksiatekniikka, jota käytetään kulttuuriperintöön kuuluvien esineiden käsittelyssä, on kehittynyt viime vuosikymmeninä. Sen ansiosta kulttuurilaitokset (kuten museot, arkistot, kirjastot ja kulttuuriperintöä säilyttävät tai entisöivät laitokset) ovat voineet luopua aiemmin käytettyjen, erittäin myrkyllisten aineiden käytöstä.

([1]) EUVL L 167, 27.6.2012, s. 1.

([2]) Komission direktiivi 2009/89/EY, annettu 30 päivänä heinäkuuta 2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/8/EY muuttamisesta typen lisäämiseksi tehoaineena liitteeseen I (EUVL L 199, 31.7.2009, s. 19).

([3]) Luettelo hyväksytyistä valmisteista on saatavilla osoitteessa https://echa.europa.eu/fr/information-on-chemicals/biocidal-products

([4]) Komission delegoitu asetus (EU) N:o 1062/2014, annettu 4 päivänä elokuuta 2014, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 528/2012 tarkoitetusta kaikkien biosidivalmisteissa käytettyjen vanhojen tehoaineiden järjestelmällistä arviointia koskevasta työohjelmasta (EUVL L 294, 10.10.2014, s. 1).

(8) Espanjan toimittamien tietojen mukaan paikalla tuotetun typen käyttö näyttää olevan ainoa tehokas haitallisten organismien torjuntamenetelmä, jota voidaan käyttää kaikenlaisiin materiaaleihin ja materiaaliyhdistelmiin, joita kulttuurilaitosten hallussa olevissa esineissä esiintyy, ja joka ei muuta esineiden makroskooppisia ominaisuuksia tai molekyylirakennetta. Tekniikkaa voi käyttää esimerkiksi etnografisen perinnön, muumioiden ja nykytaiteen sisältämien erityisen herkkien materiaalien käsittelyyn niiden säilyttämistä varten.

(9) Anoksiaan perustuva menetelmä eli muunneltu tai kontrolloitu ilmakehä sisältyy standardiin EN 16790:2016 ”Conservation of cultural heritage – Integrated pest management (IPM) for protection of cultural heritage”, ja sen mukaan anoksian aikaansaamiseen käytetään yleisimmin typpeä.

(10) Myös muita menetelmiä haitallisten organismien torjumiseksi on olemassa, esimerkiksi gammasäteilyn tai mikroaaltojen käyttö ja lämpösokkikäsittelyt (alhaisissa tai korkeissa lämpötiloissa). Lisäksi samaan tarkoitukseen on mahdollista käyttää muita tehoaineita. Espanjan mukaan nämä menetelmät eivät kuitenkaan sovellu kaikkien materiaalien käsittelyyn.

(11) Kuten hakemuksessa todetaan, muita tehoaineita ei juurikaan käytetä kulttuurilaitoksissa niiden vaarallisuuden vuoksi. Käytettyjen tehoaineiden jäämiä voi vähitellen vapautua käsitellyistä esineistä ympäristöön, mikä aiheuttaa riskin ihmisten terveydelle. Tämä on erityisen tärkeää ottaa huomioon kulttuurilaitoksissa, jotka vastaanottavat vierailijoita.

(12) Hakemuksessa todetaan, että gammasäteilyn käyttö voi aiheuttaa DNA-muutoksia esimerkiksi muumioissa tai luonnonhistoriallisten museoiden kokoelmiin kuuluvissa esineissä, joiden geneettisen materiaalin on pysyttävä muuttumattomana, jotta niitä voidaan tutkia ja analysoida. Gammasäteilyn käyttö edellyttäisi lisäksi radioaktiivisten aineiden käsittelyyn tarkoitettujen erityistilojen järjestämistä ja niiden varustamista siten, että turvallisuusvaatimukset täyttyvät, sekä ionisoivalle säteilylle altistuvan henkilöstön kouluttamista ja valvontaa. Tällaiset järjestelyt ovat kulttuurilaitoksille lähes mahdottomia toteuttaa.

(13) Hakemuksessa esitettyjen tietojen mukaan lämpösokkikäsittelyt (jäädytys- tai lämpökäsittelyt) vaikuttavat moniin materiaaleihin epätoivotulla tavalla. Korkeassa lämpötilassa tehtävät käsittelyt voivat muuttaa orgaanisten materiaalien pintoja, pehmentää liimoja ja aiheuttaa rasvojen kiteytymistä. Espanjan mukaan kulttuuriperinnön säilyttämisessä ei juurikaan käytetä korkeaan lämpötilaan perustuvia käsittelyjä, sillä monet irtaimessa kulttuuriperinnössä esiintyvistä materiaaleista ovat rasva- tai proteiinipitoisia (esimerkiksi öljymaalit, temperamaalit ja veistoksissa käytetyt vahat). Lämpötilan nousu voi lisäksi aiheuttaa epätoivottuja kemiallisia reaktioita. Matalaan lämpötilaan perustuvat käsittelyt voivat niin ikään vaikuttaa esineiden pintakäsittelyihin ja päällysteisiin ja aiheuttaa käsittelytiloissa kosteuden tiivistymistä.

(14) Kuten hakemuksessa todetaan, mikroaaltokäsittelyt voivat tuottaa lämpöä, joka aiheuttaa kulttuuriesineissä mikroskooppisia tai makroskooppisia muutoksia.

(15) Hakemuksessa olevien tietojen mukaan pulloissa toimitettavan typen käyttö ei ole kulttuurilaitoksille sopiva vaihtoehto, koska siihen liittyy käytännön hankaluuksia. Pulloihin mahtuva pieni määrä edellyttää säännöllisiä kuljetuksia ja erillisiä säilytystiloja. Pulloissa toimitettavan typen käyttö on lisäksi kulttuurilaitoksille hyvin kallista.

(16) Hakemuksessa todetaan, että viime vuosikymmeninä monet kulttuurilaitokset ovat investoineet käsittelykammioiden rakentamiseen ja typpigeneraattoreiden hankintaan. Koska paikalla tuotettua typpeä hyödyntävä anoksiatekniikka on monikäyttöinen ja soveltuu kaikkien materiaalien käsittelyyn, sitä käytetään hyvin yleisesti kulttuuriperinnön säilyttämisessä.

(17) Jos kulttuurilaitoksilta vaadittaisiin useiden menetelmien käyttöä haitallisten organismien torjumiseksi – joista kukin menetelmä soveltuu vain tietyille materiaaleille ja esineille – sen sijaan, että käytetään yhtä, jo käytössä olevaa ja kaikille materiaaleille soveltuvaa menetelmää, kulttuurilaitoksille aiheutuisi lisäkustannuksia, ja niiden olisi vaikeampi saavuttaa toteuttamiaan integroituja torjuntatoimia koskeva tavoite luopua vaarallisempien tehoaineiden käytöstä. Paikalla tuotettua typpeä hyödyntävää anoksiatekniikkaa varten hankittujen tilojen ja laitteiden käytön lopettaminen tarkoittaisi lisäksi aiempien investointien menetystä.

(18) Keskusteluja mahdollisesta asetuksen (EU) N:o 528/2012 55 artiklan 3 kohdan nojalla myönnettävästä paikalla tuotettua typpeä koskevasta poikkeuksesta käytiin biosidivalmisteista vastaavista toimivaltaisista viranomaisista muodostuvan komission asiantuntijaryhmän useissa kokouksissa ([5]) vuonna 2019.

([5]) Asetuksen (EU) N:o 528/2012 täytäntöönpanosta vastaavien jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten edustajista muodostuvan komission asiantuntijaryhmän 83., 84., 85. ja 86. kokous, jotka pidettiin vuoden 2019 toukokuussa, heinäkuussa, syyskuussa ja marraskuussa. Kokousten pöytäkirjat ovat nähtävissä osoitteessa https://ec.europa.eu/health/biocides/events_en#anchor0

(19) Sen jälkeen, kun Itävalta ensimmäisenä pyysi vastaavaa poikkeuslupaa käyttää paikalla tuotetusta typestä koostuvia valmisteita, Euroopan kemikaalivirasto järjesti komission pyynnöstä poikkeushakemusta koskevan julkisen kuulemisen, jossa kaikki asianomaiset osapuolet saattoivat tuoda esiin näkemyksiään. Valtaosassa vastaanotetuista 1 487 vastauksesta kannatettiin poikkeusta. Monet vastaajista toivat esiin käytettävissä olevien vaihtoehtoisten menetelmien haittapuolia: lämpökäsittelyt voivat vahingoittaa tiettyjä materiaaleja; muiden tehoaineiden käytöstä jää artefakteihin myrkyllisiä jäämiä, jotka vapautuvat vähitellen ympäristöön; pullotettua typpeä käytettäessä ei ole mahdollista kontrolloida käsittelyalueen suhteellista kosteutta, mikä on tarpeen tiettyjen materiaalien käsittelemiseksi.

(20) Kaksi museoita ja kulttuuriperintökohteita edustavaa kansainvälistä organisaatiota – Kansainvälinen museoneuvosto ja Rakennusmuistomerkkien ja historiallisten alueiden kansainvälinen neuvosto – on ilmaissut aikomuksensa jättää hakemus paikalla tuotetun typen sisällyttämisestä asetuksen (EU) N:o 528/2012 liitteeseen I, minkä jälkeen jäsenvaltiot voisivat antaa luvan paikalla tuotetusta typestä koostuville valmisteille ilman kyseisen asetuksen 55 artiklan 3 kohdan mukaisesti myönnettävää poikkeusta. Tällaisen hakemuksen arvioiminen ja aineen sisällyttäminen asetuksen (EU) N:o 528/2012 liitteeseen I sekä valmisteita koskevien lupien saaminen vaatii kuitenkin aikaa.

(21) Hakemuksesta käy ilmi, ettei sopivia vaihtoehtoja ole Espanjassa saatavilla, koska kaikissa nykyisin käytettävissä olevissa vaihtoehtoisissa menetelmissä on epäkohtia: joko ne eivät sovellu kaikkien materiaalien käsittelyyn tai niihin liittyy käytännön hankaluuksia.

(22) Kyseisten perustelujen pohjalta on aiheellista todeta, että paikalla tuotettu typpi on olennaisen tärkeää kulttuuriperinnön suojelemiseksi Espanjassa ja että sopivia vaihtoehtoja ei ole saatavissa. Siksi Espanjalle olisi sallittava luvan antaminen paikalla tuotetusta typestä koostuvien biosidivalmisteiden asettamiseen saataville markkinoilla ja käyttöön kulttuuriperinnön suojelemiseksi.

(23) Paikalla tuotetun typen mahdollinen sisällyttäminen asetuksen (EU) N:o 528/2012 liitteeseen I ja jäsenvaltioiden sen jälkeen paikalla tuotetusta typestä koostuville valmisteille antamat luvat vaativat aikaa. Sen vuoksi on aiheellista myöntää poikkeus ajanjaksoksi, jonka kuluessa asiaankuuluvat menettelyt voidaan saada päätökseen,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Espanja saa antaa luvan paikalla tuotetusta typestä koostuvien biosidivalmisteiden asettamiseen saataville markkinoilla ja käyttöön kulttuuriperinnön suojelemiseksi 31 päivään joulukuuta 2024 asti.

2 artikla

Tämä päätös on osoitettu Espanjan kuningaskunnalle.

Tehty Brysselissä 15 päivänä heinäkuuta 2020.

Komission puolesta
Stella KYRIAKIDES
Komission jäsen